

העזולה מהסוגיא

מנחות כח. – לד:

פרשת משפטים ה'תשפ"ו

דף כח

א. דיני המנורה:

- באופן שהמנורה נעשית מזהב:
  - הדינים שמעכבים במנורה - א. שבעה קנים. ב. שבעה נרות. ג. מקשה. ד. גביעים כפתורים ופרחים.
  - הדין שצריך לעשות לכתחילה - ככר זהב^א.
- באופן שהמנורה נעשית משאר מינים - הדינים שמעכבים במנורה: א. שבעה קנים. ב. שבעה נרות^ב.
- מאיזה מינים אפשר לעשות את המנורה וכן את שאר כלי שרת:
  - מיני מתכות - אפשר לעשות.
  - מעץ:
  - לרבי - אי אפשר לעשות.
  - לרבי יוסי ברבי יהודה - אפשר לעשות.
  - מחרס - אי אפשר לעשות^ג.

הערות

א הגמ' מבאר שדורשים מהלשון 'הויה' שהוזכר בפסוק 'כפתריהם וקנתם ממנה יהיו' ששבעת הקנים מעכבים זה את זה, ובדברי התוס' מבואר שהלשון 'מקשה' הוזכר בפרשת המנורה ארבע פעמים: א. 'מקשה תעשה המנורה' ודורשים שלכתחילה צריך לעשות את המנורה מקשה. ב. 'כלה מקשה אחת' ודורשים שהדין מקשה מעכב. ג. 'זוה מעשה המנורה מקשה זהב' ודורשים שבאופן שהמנורה נעשית מזהב צריך לעשותה מקשה ובאופן שהמנורה נעשית משאר מיני מתכות לא צריך לעשותה מקשה. ד. 'עד ירכה עד פרחה מקשה היא' ודורשים שהדין מקשה נאמר רק במנורה ולא נאמר בחצוצרות.

ב תוס' מבארים שכתוב חמש פעמים לשון 'זהב' בפרשת המנורה: א. ועשית מנרת זהב טהור' ודורשים שצריך לעשות את המנורה מזהב ואפשר לעשות את המנורה משאר מיני מתכות. ב. 'כלה מקשה אחת זהב טהור' ודורשים שבאופן שהמנורה נעשית מזהב צריך לעשות גביעים כפתורים ופרחים ובאופן שהמנורה נעשית משאר מיני מתכות לא צריך לעשות גביעים כפתורים ופרחים. ג. 'ומלקחיה ומחתתיה זהב טהור' ודורשים שצריך לעשות את כלי המנורה מזהב. ד. 'ככר זהב טהור יעשה אתה' ודורשים שבאופן שהמנורה נעשית מזהב צריך לעשותה מככר זהב ובאופן שהמנורה נעשית משאר מיני מתכות לא צריך לעשותה בשיעור ככר. ה. 'זוה מעשה המנורה מקשה זהב' ודורשים שבאופן שהמנורה נעשית מזהב צריך לעשותה מקשה ובאופן שהמנורה נעשית משאר מיני מתכות לא צריך לעשותה מקשה.

הגמ' מוסיפה שלא דורשים מהפסוק שבאופן שהמנורה באה משאר מיני מתכות לא צריך לעשות שבעה קנים ושבעה נרות משום שללא שבעה קנים ושבעה נרות לא נקראת כלל מנורה אלא פמוט, וכן תוס' מוסיפים שבאופן שהמנורה באה משאר מיני מתכות צריך לעשות למנורה ירך משום שללא הירך המנורה אינה נקראת מנורה.

ג הגמ' מבאר שחלקו רבי ורבי יוסי ברבי יהודה האם דורשים כלל ופרט וכלל או שדורשים ריבוי מיעוט וריבוי, לרבי דורשים כלל ופרט וכלל ולכן דורשים את הפסוק 'ועשית מנורת' כלל 'זהב' פרט 'מקשה תעשה המנורה' כלל ומרבים כל מיני מתכות וממטעים מנורת עץ, ורבי יוסי ברבי יהודה סובר שדורשים ריבוי

לקבלת העלון או שליחת הערות: B0527147396@gmail.com

• גובה המנורה - שמונה עשר טפחים, ואבן הייתה לפני המנורה שיש בה שלש מדרגות והכהן היה עולה עליהם בשעת הדלקת הנרות.

• צורת המנורה:

- שלשה טפחים - רגלים ופרח.
- שני טפחים - חלק.
- טפח - גביע וכפתור ופרח.
- שני טפחים - חלק.
- טפח - כפתור ושני קנים יוצאים.
- טפח - חלק.
- טפח - כפתור ושני קנים יוצאים.
- טפח - חלק.
- טפח - כפתור ושני קנים יוצאים.
- שני טפחים - חלק.
- שלשה טפחים - שלשה גביעים כפתור ופרח.

ב. דיני החצוצרות - נעשים מכסף ונעשים מקשה אחת, ובאופן שעשאים ממתכת אחרת פסולים, ובאופן שנעשו שלא ממקשה אחת כשרים².

ג. איסור עשיית דברים כדוגמת בית המקדש:

- אסור לעשות בית באורך ורוחב של הגובה של ההיכל.
- אסור לעשות אכסדרה באורך ורוחב של האולם^ה.
- אסור לעשות חצר באורך ורוחב של העזרה.
- אסור לעשות שולחן באורך והרוחב והגובה של השולחן.
- אסור לעשות מנורה שיש לה שבעה קנים, אבל מותר לעשות מנורה שיש לה פחות משבעה קנים או יותר משבעה קנים^ו.

דף כט

ד. האם השולחן מקבל טומאה - כן^ז.

ה. דיני מזוזה - שתי הפרשיות מעכבות זו את זו, וכן חסרון של אות אחת פוסלת את כל המזוזה^ח.

ו. דיני כתיבת ספר תורה תפילין ומזוזה:

- אות שנדבקה לחברתה - פסולה.
- תגין על האותיות שעטנ"ז ג"ץ - צריך לעשות בכל אות שלשה תגין.

הערות

מיעוט וריבוי 'ועשית מנורת' ריבוי 'זהב' מיעוט 'מקשה תעשה המנורה' ריבוי ומרבים את כל המינים וממעטים חרס.

ד הגמ' מבארת שהמקור שהחצוצרות נעשים מכסף ונעשים מקשה אחת דכתיב 'עשה לך שתי חצוצרות כסף מקשה תעשה אתם והיו לך למקרא העדה' והמקור שבאופן שנעשו ממתכת אחרת פסולים דכתיב 'והיו לך', אמנם לא דורשים מהלשון 'והיו לך' שבאופן שעשה שלא ממקשה אחת פסולים דכתיב 'עד ירכה עד פרחה מקשה היא' ודורשים שהדין מקשה מעכב רק במנורה ולא מעכב בחצוצרות.

ה הגמ' מוסיפה שדורשים מהפסוק 'עשה לך שתי חצוצרות כסף מקשה תעשה אתם והיו לך למקרא העדה' שהחצוצרות שמשה רבינו עשה כשרים רק למשה רבינו להשתמש בו ולאחר מכן עשו חצוצרות אחרות.

ה רש"י כותב שלאולם לא היה מחיצה רביעית ולכן אסור לעשות אכסדרה ללא מחיצה רביעית כמו האולם, אמנם תוס' סוברים שלאולם היה מחיצה רביעית אלא שפתח האולם היה גדול והאולם היה נראה כאכסדרה.

ו הגמ' מבארת שלרבי האיסור של עשיית מנורה של שבעה קנים נאמר באופן שעושה את המנורה ממיני מתכות ומעץ, ולרבי יוסי ברבי יהודה אין איסור לעשות מנורה מעץ (וכפי שנחלקו לעיל בסמוך מאיזה מינים מותר לעשות את המנורה).

ז הגמ' מבארת שהטעם שהשולחן מקבל טומאה ולא אורים שנחשב כלי עץ ש'עשוי לנחת' שאינו מקבל טומאה, משום שמגביהין את השולחן ברגל להראות את לחם הפנים לעולי רגלים.

ח רש"י מבאר שדורשים מהפסוק 'וכתבתם' שצריך לכתוב כתיבה תמה ולומדים מכך ששתי הפרשיות מעכבות זו את זו וכן חסרון של אות אחת פוסלת את כל המזוזה.

• אות 'ה':

- צורת האות - צריך שהרגל השמאלית לא תגע בגג, ולרש"י יש לאות תג בצד שמאל של האות, ולתוס' צריך לעשות את הפינה הימנית של האות למעלה מרובעת ולא עגולה כמו אות 'ר'.
- באופן שנחסר האות או שנעשה חור בקלף:
  - לרש"י בפירוש הראשון:
  - באופן שנחסר הרגל הימנית:
    - באופן שנשאר שיעור של אות 'ה' קטנה - כשרה.
    - באופן שלא נשאר שיעור של אות 'ה' קטנה - פסולה.
  - באופן שנחסר הרגל השמאלית - כשרה.
  - לרש"י בפירוש השני:
    - באופן שנעשה חור בקלף בתוך האות - כשרה.
    - באופן שנחסר רגל האות:
      - באופן שנשאר שיעור של אות קטנה - כשר.
      - באופן שלא נשאר שיעור של אות קטנה - פסולה.
- אות 'ו' שיש בה נקב - באופן שתינוק קורא את האות כאות 'ו' כשרה ובאופן שקורא כאות 'י' פסולה.
- אות 'ח':
  - לרש"י - צריך האות כאות 'ח' רגילה ויש בראש האות תג.
  - לתוס' - צורת האות היא שני אותיות 'ז' שמחברים ביניהם על ידי גג אלכסון.
- אות 'י' - צריך לעשות את ראשה כפוף, לרש"י באופן שלא עשה לאות רגל ימנית פסולה, לתוס' באופן שלא עשה לאות רגל שמאלית קטנה פסולה.

ז. דיני ספר תורה שיש בו טעויות:

- באופן שחסר בו אותיות:
  - באופן שבכל דף ודף בספר תורה יש ארבע טעויות או יותר - לא מתקנים את הספר תורה.
  - באופן שבכל דף ודף בספר תורה יש שבע טעויות או יותר ובדף אחד יש שלש טעויות או פחות - לא מתקנים את הספר תורה [ע"פ המיזחס לרשב"א].
  - באופן שבכל דף ודף בספר תורה יש ארבע או חמש או שש טעויות, ובדף אחד יש שלש טעויות או פחות - מתקנים את הספר תורה.
- באופן שיש בו אותיות מיותרות - מתקנים את הספר תורה^ט.

דף ל

ח. דיני כתיבת ספר תורה:

- האם מותר לגמור את הספר תורה באמצע הדף:
  - לדעת רבנן:
    - לרב - מותר [ע"פ המיזחס לרשב"א].
    - לברייתא - אסור.
  - לדעת רב אשי - אסור^י.
- האם מותר לגמור את הספר תורה באמצע שורה - מותר.
- הכותב ספר תורה צריך לומר בפיו את המילה שעומד לכתוב כדי שלא יטעה.

הערות

- ט הגמ' מבארת שבאופן שיש אותיות מיותרות אפשר למחוק את האותיות המיותרות והספר תורה לא נראה כמנומר אבל באופן שיש אותיות חסרות וצריך להוסיף את האותיות החסרות מעל השורה יש בכך גנאי שהספר תורה נראה כמנומר.
- י בדברי הגמ' מבואר שלפי הצד שאסור לגמור את הספר תורה באמצע הדף באופן שעומד לגמור את הספר תורה באמצע הדף צריך לקצר את השורות כדי שיגמור את הספר תורה בסוף הדף, ורש"י מבאר שהכוונה לקצר את השורות הוא לכתוב רק באמצע השורה.

• מספר הדפים ביריעה:

- בתחילת הספר תורה - צריך לעשות בכל יריעה בין שלש דפים עד שמונה דפים, ושיעור רוחב כל דף בספר תורה הוא כשיעור כתיבת שלש פעמים 'למשפחותיכם'^{א.}
- בסוף הסוף תורה - מותר לכתוב פסוק אחד בדף שלם^{ב.}

• דיני הרווח:

- שיעור הגליון למעלה - שלשה אצבעות.
- שיעור הגליון למטה - טפח.
- בין דף לדף - שתי אצבעות.
- בין שורה לשורה - כגובה שורה.
- בין תיבה לתיבה - כשיעור אות קטנה.
- בין אות לאות - כחוט השערה^{ג.}

• דיני כתיבת אותיות מחוץ לשרטוט של הדף:

- כתיבת מילה שלמה מחוץ לשרטוט של הדף - אסור.
- כתיבת חצי מילה מחוץ לשרטוט של הדף:
  - כתיבת שלש אותיות או יותר מחוץ לשרטוט - אסור.
  - כתיבת שתי אותיות או אות אחת מחוץ לשרטוט - מותר.

ט. דיני קריאת שמונה פסוקים האחרונים שבספר תורה - עולה אחד קורא את כולם ולא מחלקים אותם חצי לעולה אחד וחצי לעולה אחר.

י. מצות כתיבת ספר תורה:

- לכתחילה - האדם צריך לכתוב ספר תורה לעצמו, ובאופן שעשה כך נחשב כאילו קיבל את התורה מהר סיני.
- באופן שקנה ספר תורה מהשוק - קיים את המצוה.
- באופן שהגיה אות אחת מהספר תורה - נחשב כאילו כתב את הספר התורה בעצמו.

יא. דיני ספר תורה שלא כתבו שם ה':

- הקדמה - באופן שהסופר טעה ולא כתב את שם השם יש שלשה אפשרויות לתיקון: א. גורר (הסופר ימחוק מילים אחרות שכתב לאחר שהמילים התייבשו, ויכתוב במקומם את שם השם ולאחר מכן יתלה את המילים שכתב). ב. מוחק (הסופר ימחוק את המילים שכתב בעוד הכתיבה לחה ויכתוב את שם השם על מקום המחיקה). ג. תולה (הסופר יכתוב את שם השם מעל השורה) ונחלקו התנאים בנידון זה.

• לברייתא שמובאת בסוגיין:

- לרבי יוסי - 'גורר' או 'מוחק' או 'תולה'.
- לרבי יצחק - 'גורר' או 'מוחק' ולא 'תולה'.
- לרבי יהודה - 'גורר' ולא 'מוחק' ולא 'תולה'.

» הערות »

יא רש"י מבאר שיש נוי לספר תורה שיש בו קצת תפרים, ולכן אסור לעשות בכל יריעה פחות משלש דפים משום שיהיה בספר תורה הרבה תפרים ויש בכך חסרון בנוי של הספר תורה, וכן אסור לעשות בכל יריעה יותר משמונה דפים משום שיהיה קצת תפרים ויש בכך חסרון בנוי של הספר תורה.

הגמ' מוסיפה שבאופן שיש לאדם יריעה שהיא ברוחב של תשעה דפים לא יחלק את היריעה לשני יריעות אחת של שלשה דפים ואחת של ששה דפים אלא יחלק לשני יריעות אחת של ארבעה דפים ואחת של חמשה דפים ורש"י מבאר שעדיף שלא יהיה שני יריעות סמוכות שיש בהם הבדל גדול במספר הדפים שלהם.

הגמ' מבארת שהטעם שאסור לעשות דף של ספר תורה רחב מפני שיהיה קשה לקרוא למצוא את השורה הבאה ויבוא לטעות בקריאה, והטעם שאסור לעשות דף של ספר תורה צר משום שנראה כאגרת, ולכן צריך לעשות כל דף בשיעור כתיבת שלש פעמים 'למשפחותיכם'.

תוס' מבארים שהדין שצריך לעשות כל דף בשיעור כתיבת שלש פעמים 'למשפחותיכם' נאמר בכתיבה דקה אבל בכתיבה גסה יכול לעשות דפים עם שורות ארוכות משום שאין חשש שהקורא יטעה בקריאה.

יב תוס' מבארים שבאופן שכותב את הפסוק האחרון בדף שלם צריך לכתוב אותיות גבוהות שכל אות תהיה בגובה של כמה שורות כדי שסיום הספר תורה יהיה בשורה האחרונה.

יג הברייתא מוסיפה שבאופן שבשביל לעשות את שיעור הרווח למעלה או למטה או בין השורות הסופר צריך להקטין את גובה השורה, עדיף לכתוב את השורה בגובה הרגיל למרות שיתמעט הרווח.

- לרבי מאיר - לא 'גורר' ולא 'מוחק' ולא 'תולה'.
- למסכת סופרים:

- לרבי יהודה - 'גורר' או 'מוחק' או 'תולה'.
- לרבי מאיר - 'גורר' או 'מוחק' ולא 'תולה'.

יב. **דין בן פקועה (לרבי שמעון שזורי)** - מותר באכילה ללא שחיטה אפילו באופן שהוא בן חמש שנים וחורש בשדה.

יג. **אדם שאמר 'כתבו גט לאשתי' ולא אמר 'תנו':**

- בריא - לא נותנים את הגט.
- יוצא בקולר או אדם שיוצא לים או למדבר - נותנים את הגט.
- חולה מסוכן - לת"ק לא נותנים את הגט, לרבי שמעון שזורי נותנים את הגט.

יד. **אופנים שאפשר לסמוך על עם הארץ שהפירות מעושרין:**

- לת"ק - הקונה פירות מעם הארץ ושכח ולא עישר ושאל הקונה את המוכר בשבת ואמר שהפירות מעושרין^{טו}.
- לרבי שמעון שזורי - הקונה פירות מעם הארץ והפריש מהם תרומת מעשר, וחזר והתערב הפירות של תרומת מעשר עם שאר הפירות, ושאל את המוכר האם הפירות מעושרים ואמר שהפירות מעושרים^{טז}.

טו. **דין פול המצרי שזרעו לזרע ומקצתו השריש קודם ראש השנה ומקצתו השריש לאחר ראש השנה (לרבי שמעון שזורי)** - מערב את הפירות ומפריש מתוכם ונמצא מפריש מן החדש על החדש ומן הישן על הישן.

דף לא

טז. **דיני טומאת שידה:**

- הקדמה - שידה שמחזיקה ארבעים סאה יצאה מתורת 'כלי' ולכן אינה מקבלת טומאה, ושידה שאינה מחזיקה ארבעים סאה מקבלת טומאה, ונחלקו התנאים בצורת מדידת השידה האם היא מחזיקה ארבעים סאה וכדלהלן^{טז}.

● מקום המדידה:

- לת"ק:

■ לבית שמאי - מודדים את חלל השידה.

■ לבית הלל - מודדים את השידה מבחוץ כולל עובי דפנות השידה, אבל לא מודדים את עובי הרגלים ועובי הלבזבזין.

- לרבי יוסי - מודדים את חלל השידה מבחוץ וכן מודדים את עובי הרגלים ועובי הלבזבזין [ע"פ שטמ"ק].

● החלל שבין הרגלים:

- לת"ק - לא נמדד.

- לרבי שמעון שזורי:

■ באופן שהרגלים גבוהות טפח - לא נמדד.

■ באופן שהרגלים גבוהות פחות מטפח - נמדד.

הערות

יד הברייתא מבארת שלדעת רבי מאיר שאסור לגרור ולמחוק ולתלות באופן שהסופר טעה ולא כתב שם השם צריך לגנוז את היריעה כולה. והברייתא מביאה שרבי שמעון שזורי סובר שמותר לתלות את שם השם, והיתר זה נאמר רק באופן שתולה את כל האותיות של השם ולא באופן שתולה מקצת מהאותיות של שם ה'.

טו רש"י מבאר שרבנן הקילו באופן זה כיון שאין לו מה לאכול ויש בכך חסרון של עונג שבת, ותוס' מביאים שטעם זה מבואר בירושלמי בדעת חברייא בשם רבי חנינא, והירושלמי מוסיף שמעיקר הדין היה אפשר להקל גם באופן שלא שאל את העם הארץ כיון שרוב עמי הארץ מעשרים אלא שחכמים התירו רק באופן שיש סיבה להתיר ששאל את המוכר, וכן הירושלמי מוסיף שחכמים התירו רק באופן ששכח ולא עישר ולא באופן ששאל את העם הארץ לפני שבת ובמידה לא הפריש תרומות ומעשרות, והירושלמי מוסיף שלדעת רב ביבי בשם רבי חנינא הטעם שהעם הארץ נאמן משום ש'אימת שבת על עם הארץ', והירושלמי מוסיף שבאופן ששאל אותו בשבת יכול לאוכל מהפירות בין בשבת ובין לאחר השבת, ובאופן ששאל את העם הארץ ביום חול לא יכול לאכול בין ביום חול ובין בשבת.

טז רש"י מבאר שהטעם שחכמים הקילו באופן זה שהמוכר נאמן שהפריש תרומות ומעשרות משום הפסד החולין שהתרומות מעשר התערבה בהם, אמנם תוס' מביאים שבדברי הירושלמי מבואר שהטעם שחכמים הקילו באופן זה משום ש'אימת דימוע' על העם הארץ והוא מפחד לשקר.

יז תוס' בפירוש הראשון מבארים שהנידון של שידה נאמר בשידה שעשויה להניח בה כלים, אבל שידה שעשויה למרכב אדם מקבלת טומאה גם באופן שמחזיקה ארבעים סאה משום שנחשבת 'ראויה למדרס', ותוס' בפירוש השני סוברים שהנידון של שידה נאמר גם בשידה שעשויה למרכב אדם משום שרק דבר שעומד להשען עליו נחשב 'ראוי למדרס' אבל שידה שעשויה לרכב עליה ממקום למקום לא נחשבת 'ראויה למדרס'.

יז. דיני טומאת משקים:

- יין שנטמא באב הטומאה או בראשון או בשני - היין נחשב ראשון לטומאה.
- שמן ודבש:
  - לרבי שמעון שזורי - שמן ודבש אינם נחשבים למשקה.
  - לרבי מאיר - שמן נחשב למשקה ולכן דינו כיון, ודבש אינו משקה.
  - לחכמים - שמן ודבש נחשבים משקה ולכן דינם כיו"י.

יח. דין טבל שהתערב בחולין (לדעת רבי טרפון):

- ללישנא קמא בגמ' - אפשר להפריש מדמאי על תערובת זו ואי אפשר להפריש מפירות של גוי על תערובת זו.
- ללישנא בתרא בגמ' - אפשר להפריש מפירות של גוי על תערובת זו, ואי אפשר להפריש מדמאי על תערובת זו.^ט

יט. דין ספר תורה שנקרע:

- תפירה בגידין:
  - באופן שהקרע נכנס בתוך השורות:
    - באופן שהקרע היה בשני שיטין - יתפור.
    - באופן שהקרע היה בשלש שיטין:
      - באופן שהקרע עובד עם עפצים - לא יתפור.
      - באופן שהקרע לא עובד עם עפצים - יתפור.^ב
  - באופן שהקרע היה בין דף לדף - ספק האם יתפור, או דלמא הדין כמו באופן שהקרע נכנס בתוך השורות.
  - באופן שהקרע היה בין השורות - ספק האם יתפור או לא יתפור.
  - תפירה בדבר אחר - לא יתפור.

כ. דיני מזוזה:

- צורת הכתיבה:
  - באופן שכתב בצורה של 'אהל' (צר מלמעלה ורחב מלמטה) - פסול.
  - באופן שכתב בצורה של 'זנב' (רחב מלמעלה וצר מלמטה) - פסול.
  - בשאר האופנים - כשר.^א
- דיני השורה האחרונה:
  - ללישנא קמא - בשורה האחרונה כותבים את המילים 'על הארץ' בסוף השורה.
  - ללישנא בתרא - בשורה האחרונה כותבים את המילים 'על הארץ' בתחילת השורה.^ב

הערות

- יח תוס' מחדשים שהמחלוקת התנאים בשמן ודבש נאמרה רק באופן שהשמן והדבש קרשו אבל באופן שהשמן והדבש לא קרשו לכו"ע נחשבים למשקה.
- יט רש"י מבאר שבאופן שטבל התערב בחולין מדאורייתא הטבל התבטל ברוב ואינו חייב במעשר, ומדרבנן הטבל לא התבטל ברוב, ולכן נמצא שיש שהטבל חייב במעשר מדרבנן, והלישנא קמא סוברת שרבי טרפון סובר 'רוב עמי הארץ מעשרין' ולכן אפשר להפריש מדמאי שחייב מדרבנן על תערובת זו, ורבי טרפון סובר שאין קנין לעובד כוכבים להפקיע מידי מעשר' ולכן אי אפשר להפריש מפירות שגדלו בקרקע של גוי כיון שהם חייבים במעשר מדאורייתא, אמנם הלישנא בתרא סוברת שרבי טרפון סובר שאין רוב עמי הארץ מעשרין' ולכן יש צד שהדמאי חייב במעשר מדאורייתא ואי אפשר להפריש ממנו על תערובת זו שחייבת מדרבנן, ורבי טרפון סובר שיש קנין לעכו"ם להפקיע מידי מעשר' ולכן אפשר להפריש מפירות שגדלו בקרקע של גוי כיון שהם חייבים במעשר מדרבנן.
- תוס' מבארים שאי אפשר להפריש על תערובת זו מפירות שגדלו בעציץ שאינו נקוב או מפירות שגדלו בחוץ לארץ משום שפירות אלו 'דומים לחיוב', וכן אין אפשרות להפריש מפירות טבל שקנאם מיראל אחר שיש בהם פטור לקוח (לפי הצד שפטור 'לקוח' נאמר לאחר מירוח) משום שפירות אלו 'דומים לחיוב', תוס' מבארים שאי אפשר להפריש על תערובת זו מפירות של גוי שפטורים מדאורייתא כיון ש'מירוח עכו"ם פותר' ותוס' בתחילת דבריהם מבארים שפירות אלו 'דומים לחיוב' ותוס' בסיום דבריהם מעלים צד שפירות אלו אינם חייבים במעשר מדרבנן.
- כ תוס' מבארים שההיתר לכתוב ספר תורה על קלף שאינו מעופץ נאמר בקלף שעשו בו עיבוד באופן שלא יכול להזדייף, אבל באופן שלא עשו בו עיבוד אסור לכתוב בו משום שלא נחשב 'ספר'.
- כא הגמ' מבארת שבאופן שכתב את המזוזה בצורה של אהל (מילה אחת בשורה הראשונה שתי מילים בשורה השנייה ושלוש מילים בשורה השלישית) פסולה, ובאופן שכתב את המזוזה בצורה של זנב (שלוש מילים בשורה הראשונה שתי מילים בשורה השנייה ומילה אחת בשורה השלישית), אבל באופן שכתב בצורה אחרת (כגון שכל השורות יש בהם שתי מילים, או באופן שכתב שתי מילים בשורה הראשונה שלש מילים בשורה השנייה ומילה אחת בשורה השלישית) כשרה.
- כב הגמ' מבארת שהמקור של הלישנא קמא לכתוב את המילים 'על הארץ' בסוף השורה משום שמילים אלו יהיה מתחת למילים 'כימי השמים' וכפי שכתוב 'כי כגבה שמים על הארץ גבר חסדו על יראיו' והמקור של הלישנא בתרא לכתוב את המילים 'על הארץ' בתחילת השורה כדי שמילים אלו יהיו רחוקים מהמילים

- כריכת המזוזה - כורכים מאחד מכל שמע.

דף לב

כא. דיני פרשה פתוחה וסתומה:

- באופן שסיים פרשה בתחילת השורה והשאיר רווח באמצע והתחיל פרשה בסוף השורה - נקרא סתומה.
- באופן שסיים פרשה בסוף שורה ראשונה והתחיל את הפרשה באמצע שורה שנייה - לרש"י [הובא בשטמ"ק] נקרא סתומה, לתוס' נחשב פתוחה.
- באופן שסיים פרשה באמצע שורה והשאיר רווח עד סוף השורה והתחיל פרשה בתחילת השורה השנייה - נקרא פתוחה.
- באופן שסיים פרשה בסוף שורה ראשונה והשאיר שורה שנייה רווח והתחיל פרשה בתחילת השורה שלישית - נקרא פתוחה^כ.

כב. דיני הרווח במזוזה:

- רווח למעלה ורווח למטה - כשיעור אטב של הסופרים.
- רווח מצד שמאל - כשיעור היקף המזוזה.
- רווח בין פרשה שמע לפרשת והיה אם שמוע:
  - לתירוץ הראשון בגמ' - לרבי שמעון בן אלעזר עושים פרשה פתוחה, לרב הונא ורב אין הלכה כדבריו אלא עושים את הפרשה סתומה.
  - לתירוץ השני בגמ' - אפשר לעשות פרשה פתוחה ואפשר לעשות פרשה סתומה^כ.

כג. דיני הקלף:

- הקדמה - עור שלא נחתך לשני חלקים נקרא 'גויל', עור שנחתך לשני חלקים, החלק החיצוני נקרא 'קלף' וכותבים עליו בצידו הפנימי שהיה סמוך לדוכסוסטוס, והחלק הפנימי נקרא 'דוכסוסטוס' וכותבים עליו בצד החיצוני שהיה סמוך לקלף, ויש לדון על איזה עור כותבים תפילין ומזוזות וכדלהלן.
- תפילין - נכתבים על קלף, ובאופן שכתב על דוכסוסטוס פסול.
- מזוזה:
  - לת"ק ורב אחאי:
    - לכתחילה - נכתבת על דוכסוסטוס.
    - באופן שכתב מזוזה על קלף - לת"ק פסול, לרב אחאי כשר.
  - לרבי מאיר - אפשר לכתוב על קלף וכן אפשר לכתוב על דוכסוסטוס.
  - כתיבה על גויל - ספר תורה כשר, תפילין או מזוזה פסולים.

כד. דיני חליצה:

- במנעל:
  - לרבה - לכתחילה לא חולצים.
  - לרב יוסף - לכתחילה חולצים.
  - בסנדל - לכתחילה חולצים.

כה. דיני שרטוט:

- שרטוט מארבע רוחות - צריכים^כ.
- שרטוט בין כל שורה ושורה:

הערות

- 'כימי השמים' לרמז שיאריכו הימים של האדם כמו שרחוקים השמים מהארץ.
- כג. תוס' מביאים שבסידור הקדמונים מבואר שהשיעור של רווח לפרשה פתוחה הוא כשיעור כתיבת 'למשפחותיכם' ושיעור הרווח של פרשה סתומה הוא שני אותיות, אמנם תוס' מביאים שבדברי המסכת סופרים מבואר שהשיעור של רווח לפרשה פתוחה הוא כשיעור שלש אותיות.
- כד. בדברי הגמ' מבואר שהטעם של הצד שעושים את הפרשות פתוחות משום שהפרשות לא סמוכות זה לזה בתורה.
- כה. תוס' מביאים שר"ת סובר שאדם שכתב לחברו אגרת שלומים וכתב לשון הפסוק לצחות הלשון לא צריך שרטוט, ותוס' מביאים שבדברי הירושלמי משמע שגם באופן זה צריך שרטוט.

○ מזוזה - צריך שרטוט, ובאופן שלא שרטט פסולה^{יב}.

○ תפילין - לא צריכים.

○ ספר תורה:

▪ לרש"י במגילה [טז ב] - הלכה למשה מסיני שצריך שרטוט.

▪ לתוס' בתירוץ הראשון - לא צריך שרטוט.

▪ לתוס' בתירוץ השני - צריך לשרטט בין כל שורה ושורה מדין 'זה קלי ואנוהו'.

כו. **כתיבת תפילין ומזוזות** - אפשר לכתבם בעל פה ולא צריך להעתיק מכתב אחר משום ש'מגרס גריסי'.

כז. **דין ישיבה על מטה שספר תורה מונח עליה** - לרב הונא אסור לרבי יוחנן מותר.

כח. **דין מזוזה שנכתבה בלי לדקדק בחסירות ויתרות** - פסולה^{יג}.

דף לג

כט. **דיני העור של המזוזה:**

• באופן שכתב את המזוזה על חתיכת עור אחת בעמוד אחד - כשר.

• באופן שכתב את המזוזה על חתיכת עור אחת בשני עמודים - לרש"י פסול לתוס' כשר.

• באופן שכתב את המזוזה על שתי חתיכות עור - פסול^{יד}.

ל. **דיני מזוזה:**

• מקום הנחת המזוזה - בחלל הפתח, במשקוף בצד ימין, בטפח הסמוך לרשות הרבים^{טו}.

• צורת העמדת המזוזה:

○ לרש"י:

▪ באופן שהמזוזה עומדת - כשרה.

▪ באופן שהמזוזה שוכבת - פסולה.

▪ באופן שקיפל את המזוזה והניח אותה שחציה עומדת וחציה שוכבת - כשרה.

○ לתוס':

▪ באופן שהמזוזה עומדת - פסולה.

▪ באופן שהמזוזה שוכבת - כשרה.

▪ באופן שהמזוזה באלכסון - כשרה.

• גובה הנחת המזוזה:

הערות

כו הגמ' מביאה שרב מנימין בר חלקיה מבאר שיש הלכה למשה מסיני שמזוזה צריכה שרטוט, ורש"י מבאר ששמואל חולק וסובר שהמקור שמזוזה צריכה שרטוט מגזירה שווה 'כתיבה כתיבה' מגט או מספר תורה [ע"פ קין אורה], אמנם תוס' סוברים שלכו"ע לומדים דין זה מהלכה למשה מסיני.

כז הגמ' מבארת שלומדים גזירה שווה 'כתיבה כתיבה' שמזוזה שנכתבה בלי לדקדק בחסירות ויתירות פסולה, ורש"י מבאר שלומדים את הגזירה שווה מגט או מספר תורה, אמנם תוס' חולקים על רש"י וסוברים שגט שנכתב בלי לדקדק בחסירות ויתירות כשר, ולכן תוס' מבארים שלומדים גזירה שווה ממגילת סוטה שצריך לכותבה עם דקדוק חסירות ויתירות.

כח תוס' [לב א] מוסיפים שהפסול של הכותב מזוזה על שתי חתיכות עור נאמר באופן שלא תפר את החתיכות זה לזה אבל באופן שתפר את החתיכות זה לזה כשר.

כט הגמ' מבארת שמקום הנחת המזוזה הוא בצד ימין של הנכנס מרשות הרבים לביתו, והגמ' מוסיפה שהטעם שצריך להניח את המזוזה בטפח הסמוך לרשות הרבים כדי שיפגע במזוזה מיד או כדי שהמזוזה תשמור עליו.

הגמ' מביאה שמזוזה שתלאה במקל והניח את המקל בתוך חלל הפתח המזוזה פסולה, דכתיב 'וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך' ודורשים שצריך לחבר את המזוזה לשער, וכן מזוזה שהניחה על המשקוף בצידו הפנימי שסמוך לבית פסולה, ורש"י מוסיף שבאופנים שלא מקיים מצות מזוזה יש בכך סכנה כיון שרק מזוזה שמקיימים בה מצות מזוזה שומרת על הפתח, ותוס' מבארים שבאופנים אלו יש סכנה שאדם יתקל במזוזה זו. והגמ' מוסיפה שיש מצוה להניח את המזוזה בתוך חלל הפתח ולא על המשקוף בצד שסמוך לרשות הרבים.

הגמ' מוסיפה שבאופן שיש בית שמחולק לשנים 'בית גברים' שבו נכנסים הגברים לבקר בביתו ו'בית הנשים' שבו האשה עושה מלאכתה, ויש לכל בית פתח לרשות הרבים ויש פתח בין בית לבית, הולכים אחר 'היכר ציר' ובבית שבו נמצא הציור נחשב ה'בית' וקובעים את המזוזה בימין הנכנס לבית זה.

הגמ' מוסיפה שצריך לחבר את המשקוף לבית ולאחר מכן לחבר למשקוף את המזוזה, אבל באופן שחיבר את המזוזה למשקוף ולאחר מכן חיבר את המשקוף לבית המזוזה פסולה משום 'תעשה ולא מן העשוי'.

- בפתח רגיל:
  - לרבי יהודה - בכל הפתח חוץ מהטפח העליון והטפח התחתון.
  - לרבי יוסי - בתוך השליש העליון של הפתח^ל.
- באופן שהפתח גבוה הרבה:
  - לבבלי - הדין כמו בפתח רגיל.
  - לירושלמי - מניח כנגד כתפיו.
- באופן שהניח את המזוזה בתוך הפתח והמזוזה עמוקה טפח - פסולה.
- שני פתחים שסמוכים זה לזה:
  - באופן שיש טפח של משקוף ביניהם - נחשבים לשני פתחים וצריכים שני מזוזות.
  - באופן שיש פחות מטפח של משקוף ביניהם - נחשבים פתח אחד וצריך לשים מזוזה אחת לשניהם.
- 'פיתחי שימאי' - פטורים מן המזוזה^א.
- בית שער אכסדרה ומרפסת:
  - אכסדרה שאין לה דופן רביעית - פטורה מהמזוזה^ב.
  - באופן שיש דופן רביעית:
    - לרש"י ולתוס' בפירוש הראשון - חייבת במזוזה מדרבנן.
    - לתוס' בפירוש השני:
      - באופן שאינה פתוחה לבית - פטורה ממזוזה.
      - באופן שהיא פתוחה לבית - חייבת במזוזה^ב.
- בית שער שנמצא בין גינה לחדר האם הפתח מהבית שער לגינה חייב במזוזה:
  - לרב ושמואל:
    - באופן שהציר נמצא בתוך הבית שער - חייב.
    - באופן שהציר נמצא בגינה מחוץ לבית שער - לרבי יוסי חייב לחכמים פטור.
  - לרבה ורב יוסף:
    - באופן שהציר נמצא בתוך הבית שער - לרבי יוסי חייב לחכמים פטור.
    - באופן שהציר נמצא בגינה מחוץ לבית שער - פטור^ל.

☞ הערות ☜

- ל הגמ' מבארת שהמקור של רבי יוסי שצריך להניח את המזוזה בתוך השליש העליון משום שפרשת תפילין ומזוזה נכתבו בסמיכות ודורשים היקש כמו שתפילין מניחים בגובה כך מזוזה צריך להניח בגובה.
- לא הגמ' מביאה שנחלקו האמוראים בביאור הכוונה 'פיתחי שימאי' האם הכוונה 'דלית להו תקרה' או 'דלית להו שקופי' ורש"י בפירוש הראשון מבאר שהכוונה 'דלית להו תקרה' הכוונה לפתח שאין לו משקוף והכוונה 'דלית להו שקופי' שהוציאו אבנים מהכותל ועשו פתח והמזוזות עשויות בצורה של אבן נכנסת ואבן יוצאת וממילא אין לפתח זה צורת הפתח, ורש"י בפירוש השני מבאר שהכוונה 'דלית להו תקרה' הוא לבית שאינו מקורה והכוונה 'דלית להו שקופי' פתח שאין לו משקוף, תוס' חולקים על רש"י וסוברים שבית שאינו מקורה חייב במזוזה, ותוס' מבארים שהכוונה 'דלית להו תקרה' פתח שהמשקוף עשוי בצורה של אבן נכנסת ואבן יוצאת וממילא אין לפתח זה צורת הפתח, והכוונה 'דלית להו שקופי' שהוציאו אבנים מהכותל ועשו פתח והמזוזות עשויות בצורה של אבן נכנסת ואבן יוצאת וממילא אין לפתח זה צורת הפתח.
- לב הגמ' מבארת שהדין שאכסדרה שאין לה דופן רביעית נאמר אפילו באופן שיש 'פצימין' כותל הרביעית, משום שפצימין אלו עשויים לחזק את התיקרה ואינם עשויים לצורת הפתח, ולכן הדופן הרביעית אינה נחשבת ל'פתח' ואינה חייבת במזוזה.
- לג הגמ' מבארת שהדין שאכסדרה שיש לה דופן רביעית חייבת במזוזה נאמר בין באופן שכל המחיצות הם בגובה עשרה טפחים, ובין באופן שהאכסדרה מוקפת בהרבה חלונות.
- בדברי הגמ' מבואר שהנידון של בית שער נאמר באופן שהבית שער נמצא בפתח החצר ועוברים דרכו מרשות הרבים לחצר, והגמ' מוסיפה שבאופן שיש בית שער שנמצא בפתח הבית ועוברים דרכו מהחצר לבית צריך לשים שתי מזוזות אחת בכניסה לבית שער ואחת בכניסה לבית.
- לד הגמ' מבארת שהטעם של הצד שבאופן שהציר נמצא בתוך הבית שער חייב ובאופן שהציר נמצא בגינה פטור משום שהולכים אחר 'היכר ציר' ובאופן שהציר נמצא בתוך הבית שער מוכח שהפתח מהבית שער לגינה נעשה להכנס מהגינה לבית שער וממנו להכנס לבית ולכן הפתח חייב במזוזה, ובאופן שהציר נמצא בגינה פטור מוכח שהפתח מהבית שער לגינה נעשה להכנס מהבית שער לגינה ולכן הפתח פטור ממזוזה, והטעם של הצד שאפילו באופן שהציר נמצא בגינה חייב משום שהדין שהולכים אחר 'היכר ציר' נאמר רק באופן שיש שני בתים שחייבים במזוזה וה'היכר ציר' קובע באיזה צד לקבוע את המזוזה, אבל באופן זה שהבית חייב במזוזה והגינה פטורה לא הולכים אחר 'היכר ציר', והטעם של הצד שאפילו באופן שהציר נמצא בבית שער פטור משום שהטעם שעשו את הבית שער הוא בכדי לשמור על הגינה.

דף לד

לא. דיני מזוזה:

- צורת המזוזה - צריך לכתוב על עור בדיו, ולקבוע את המזוזה במשקוף של הבית מימין של הנכנס לבית^ל.
- חיוב מזוזה בבית שיש לו כמה פתחים:
  - באופן שמשמש בכל הפתחים בשווה - כל הפתחים חייבים במזוזה.
  - באופן שרגיל להשתמש בפתח אחד:
    - לרש"י בפירוש הראשון:
  - באופן שיש לבית שני פתחים ומשתמש בפתח אחד - הפתח שרגיל להשתמש בו חייב במזוזה והפתח השני אינו חייב במזוזה משום שמתבטל לפתח הראשון.
  - באופן שיש לבית שלשה פתחים ומשתמש בפתח אחד - כל הפתחים חייבים במזוזה משום ששני הפתחים לא מתבטלים לפתח אחד.
    - לרש"י בפירוש השני:
  - באופן שכל הפתחים מיועדים לשימוש של אדם אחד - הפתח שרגיל להשתמש בו חייב במזוזה ושאר הפתחים פטורים.
  - באופן שהפתחים מיועדים לשימוש של כמה בני אדם - כל הפתחים חייבים במזוזה.
- חיוב מזוזה באופן שהפתח נמצא בשתי קרנות של הבית - חייב במזוזה^ל.
- חיוב מזוזה בפתח שיש לו מזוזה אחת^ל:
  - לחכמים - פטור ממזוזה.
  - לרבי מאיר:
    - באופן שהמזוזה בצד ימין - חייב במזוזה.
    - באופן שהמזוזה בצד שמאל - פטור ממזוזה^ל.

לב. דיני תפילין:

- מספר פרשיות התפילין - צריך לכתוב בכל תפילין ארבע פרשיות: א. שמע. ב. והיה אם שמע. ג. קדש. ד. והיה כי יביאך.
- דין פסול בפרשיות התפילין - ארבעת הפרשיות מעכבות זו את זו, וכן חסרון של אות אחת פוסל את כל התפילין, וכן אות אחת שאינה מוקפת גויל פוסלת את כל התפילין^ט.

הערות

לה הגמ' מבארת שמשמעות הפסוק 'וכתבם על מזוזת ביתך' שיכתוב על המזוזה עצמה, אלא שדורשים מהמילה 'וכתבם' שהכתיבה צריכה להיות 'כתיבה תמה' כלומר כתיבה שמתקיימת ובאופן שכותב על המשקוף הכתיבה אינה מתקיימת, אלא שאין הכרח מדרשה זו האם כותבים על עור וקובעים את העור במשקוף של הבית או שחוקקים על אבן וקובעים את האבן בפתח הבית ולכן דורשים גזירה שווה 'כתיבה כתיבה' שצריך לכתוב את המזוזה על עור ולא לחקוק על אבן, (רש"י מבאר שלומדים גזירה שווה זו מגט, אמנם תוס' חולקים על רש"י וסוברים שאי אפשר ללמוד מגט כיון שבגט אפשר לכתוב על עלה של זית ועל קרן של פרה וכן אפשר לכתוב גט בסיקרא וסם, ולכן תוס' מבארים שלומדים מפרשת סוטה או מספר תורה של מלך), והגמ' מוסיפה שהטעם שלומדים גזירה שווה זו ולא לומדים גזירה שווה 'כתיבה כתיבה' מהאבנים שבני ישראל כתבו עליהם כאשר עברו את הירדן משום שעדיף ללמוד מדבר שנוהג לדורות ולא ללמוד מדבר שאינו נוהג לדורות (ותוס' מוסיפים שלא לומדים מגט משום שגט אינו מצוה אבל מזוזה ופרשת סוטה וספר תורה של מלך הם מצוות).

הגמ' בתירוץ הראשון מבארת שדורשים מהפסוק 'על מזוזת ביתך' ביאתך, ו'דרך ביאה' הוא ימין שהרי דרך האדם שכאשר הוא עוקר את רגליו הוא עוקר את הרגל הימנית לפני הרגל השמאלית, וכן דורשים 'ביאתך' שהכוונה שהאדם נכנס לביתו ולכן צריך לקבוע את המזוזה בצד ימין של האדם שנכנס לבית, אמנם הגמ' בתירוץ השני מבארת שהמקור ש'דרך ביאה' הוא ימין דכתיב 'ויקח יהוידע הכהן ארון אחד ויקב חר בדלתו ויתן אתו אצל המזבח בימין מימין בבוא איש בית ה' ונתנו שמה הכהנים שמרי הסף את כל הכסף המובא בית ה'.

לו הגמ' מבארת שהדין שבאופן שהפתח נמצא בשתי קרנות הבית חייבים לעשות מזוזה נאמר אפילו באופן שאין מזוזות לפתח, משום שסיום הכתלים נחשב למזוזות של הפתח.

לז רש"י מבאר שמדובר בפתח בפינת הבית שבצד אחד יש לו משקוף ובצד השני אין משקוף אלא הדלת נסגרת על הקיר.

לח הגמ' מבארת שחכמים דורשים מהפסוק 'וכתבם על מזוזת ביתך' שהחייב של מזוזה נאמר רק באופן שיש שתי מזוזות, ונחלקו התנאים בביאור המקור של רבי מאיר לרבי ישמעאל דרש דין זה מוכן שכתוב שני פעמים 'מזוזות' ודורשים שאין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט שיש חיוב מזוזה גם באופן שיש לפתח מזוזה אחת, ולרבי עקיבא דורשים מהפסוק 'על המשקוף ועל שתי המזוזות' שבאופן שהתורה כתבה מזוזות ולא כתבה 'שתיים' הכוונה למזוזה אחת.

לט רש"י [כח א] מבאר שהמקור שארבעת הפרשיות של תפילין מעכבות זו את זו משום שכתוב בארבעתם לשון 'הוי' או 'והיה' שהוא לשון עיכובא.

- צורת בתי התפילין - בתפילין של ראש עושים מעור אחד ארבעה בתים, בתפילין של יד עושים מעור אחד בית אחד^מ.
- דיני פרשיות התפילין:
  - בתפילין של ראש:
    - מספר העורות - לכתחילה צריך לכותבם על ארבעה עורות, ובאופן שכתבם על עור אחד יצא^{מא}.
    - באופן שכתב את ארבעת הפרשיות על עור אחד - לרבי צריך שיהיה רווח בין בית לבית, לחכמים לא צריך.
    - האם צריך להניח חוט או משיחה בין בית לבית:
      - באופן שכתב את ארבעת הפרשיות על עור אחד - צריך.
      - באופן שכתב את ארבעת הפרשיות על ארבע עורות - לתוס' בפירוש הראשון לא צריך, לתוס' בפירוש השני צריך.
  - בתפילין של יד - לכתחילה צריך לכותב את ארבעת הפרשיות על עור אחד, ובדיעבד באופן שכתב על ארבעת עורות כשר.
  - דיני הפיכת תפילין של ראש לתפילין של יד:
    - באופן שלבשו את התפילין של ראש - אסור לשנות לתפילין של יד משום ש'אין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה^{יב}.
    - באופן שלא לבשו את התפילין:
      - באופן שבשעת ההכנה התנו שיהיה אפשר לשנות לתפילין יד - מותר לשנות.
      - באופן שבשעת ההכנה לא התנו:
        - לפי הצד ש'הזמנה מילתא' - אסור לשנות.
        - לפי הצד ש'הזמנה לאו מילתא' - מותר לשנות.

הערות

מ נחלקו התנאים מהו המקור שצריך שבתפילין של ראש יהיו ארבעה בתים: לרבי ישמעאל דורשים מהפסוקים 'לטטפת' 'לטטפת' 'ולטטפת' ארבעה בתים (תוס' מביאים שר"ת מבאר שצורת הדרשה מהמילה ולטטפת' שתי בתים הוא בצורה של 'גורעים ומוסיפים ודורשים', כלומר דורשים את האות 'ו' בתחילת המילה 'ולטטפת' כאילו כתובה בסוף המילה 'לטטפות' ולכן משמע שתי בתים), ורבי עקיבא סובר שהלשון 'טט' בכתפי הוא שתיים והלשון 'פת' באפריקי הוא שתיים ולומדים מכך ארבע בתים, ותוס' מוסיפים שרבי עקיבא סובר שמסתבר שהתורה כתבה בפסוק אחד את כל הבתים שצריך שיהיו בתפילין ולכן לא דורשים מכך שכתוב של פעמים 'לטטפת' שצריך י"ב בתים.

הגמ' מבארת שדורשים מהפסוק 'ולזכרון בין עיניך' שהתפילין של ראש הם זכרון אחד ולומדים מכך שצריך לעשות את ארבעת הפרשיות של התפילין מעור אחד.

הברייתא מוסיפה שבתפילין של ראש צריך שיהיה ניכר החריץ שבין בית לבית ארבעת הבתים, ובאופן שאין החריץ ניכר התפילין פסולות.

מא רש"י מבאר שבאופן שכתב את ארבעת הפרשיות על עור אחד לאחר הכתיבה צריך לחתוך את העור בין הפרשיות קצת, וכך אפשר להכניס את ארבעת הפרשיות לתוך ארבעת הבתים, והפרשיות נשארות מחוברות על ידי העור.

מב רש"י מבאר שהטעם שתפילין של ראש נחשבים 'קדושה חמורה' משום שכתוב בהם האותיות 'ש' ו'ד' מהשם 'שק' (האות 'ש' על הבית והאות 'ד' בקשר של התפילין), ואילו בתפילין של יד כתוב רק האות 'ו' מהשם 'שק' (האות 'ו' כתובה בקשר של התפילין).